

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
mal oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisno se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravljalstva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inšerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Razprava se nadaljuje

K članku »Naša vasa«, v katerem je naš urednik pribil, da slovenski narodni etos konstantno pada, se oglašajo izven uredništva stoječi ljudje dan na dan, tako da je nastala na ta način anketa, ki nas more le veseliti. Oglasili so se pa tudi »Kmetijski list«, »Domovina« in »Delavska politika«, žal pa so njihova izjava-mja vse kaj drugega ko objektivna.

To izvira deloma iz tega, ker se ljudje z ozirom na ta problem odnekad delijo v dva ostro nasprotujoča si tabora: eni vidijo vzrok nepravilnosti našega ljudstva izključno v nepovoljnih gospodarskih prilikah, drugi pa korenino zla izključno iščejo v moralnih defektih. To pa bi še ne bilo nič hudega, kajti stvarna debata bi na koncu pokazala, da naše stanje izvira deloma iz moralnih deloma iz gospodarskih razlogov, ki izmenoma drug na drugega vplivajo, oziroma gredo roka v roko, tako, da je zelo težko, časih celo popolnoma nemogoče dognati, kateremu izmed teh dveh činite-ljev gre vloga prvenstvene vzročnosti, da naš na-rodni etos konstantno pada (česar mislimo, no-ben odkritosrčen kulturni delavec zanika ne bo).

Četudi pa bi se ne dalo ugotoviti, dali so moralni vzroki prvi, ki povzročajo padanje, ali so to materialni, se po objektivni diskusiji dajo ti fak-torji najti, naj so potem važnejši eni ali drugi, in se da potem tudi najti način, kako naj bi se »naše rane« zacelile. Zalibog pa ovira prost po-gled na ta problem ostanek tiste nesrečne poli-tične demagogije v naši miselnosti, zavoljo katere mnogi mislijo, da bodo našemu ljudstvu koristili, če njegove moralne napake tajijo in vračajo kriv-do za sodobno delno dekadenco naroda izključno na materialne faktorje. Če se temu pridruži še malikovalno oboževanje naše moderne kino in football-kulture pa našega prosvetarstva, ki duha poplituje, vzgojo karakterjev pa ne samo zanemar-ja, ampak osebnost naravnost pokvarja, če se na-predek vidi v zunanosti mode in v komfortu, in če se končno taji naravna distanca, ki mora vladati med stanovji, pa se propoveduje herezija, da je cilj življenja v čim večji množini materialnih in civil-izatoričnih užikov za vsakega — potem seveda se z ideologi okoli »Kmetijskega lista« in »Domovine« (da o načelnih pristaših zgodovinskega materiali-zma pri »Delavski politiki« sploh ne govorimo) nikoli razumeli ne bomo.

To pa nas ne bo motilo, da bomo kljub cene-nemu vplivu, da smo »sovrážniki napredka«, kli-cali in vsak dan glasneje klicali našemu narodu: Nazaj! Nazaj k skromnosti in preprostosti naših očetov, k njihovemu naravno zdravemu in po krščanstvu v nadnaravnost poveljčanemu etosu; na-zaj k stanovski vzajemnosti in razlikovanju, kaj vsakemu gre po njegovi moralni vrednoti in po važnosti njegove funkcije in družabnem življenju; nazaj k resnični kulturi duha in srca, nazaj v dru-žinsko, cerkveno in narodno skupnost, od katere nas trga internacionalna civilizacija sodobne deka-dence! Na koncu pa se nam zdi potrebno gotovim ljudem, ki menijo, da naj o kmetijskih težavah piše le kmet, ki da te težave najbolj pozna, odgovoriti to-le: da ni vedno kmet tisti, ki je kmetu odkril, kje boleha in česa mu je treba — kakor tudi de-lavci niso bili tisti, ki so spoznali resničnost svojega položaja in poti k osvoboditvi. Zdaj pa dajemo v popolni nepristranosti besedo nekemu našemu prijatelju.

Uredništvo..

V članku »Naša rana«, tiskanem v Slovencu od 21. junija t. l. in v rubriki »Kaj pravite« od 31. junija t. l. sem čital toliko obtožb na račun naše kmetijske mladine, da me je to užalo, če-prav čutim resničnost marsikatero ugotovitve član-ke. Vendar je treba zaradi objektivne resnice pokazati na nekatere stvari, ki so jih gospodje mogoče pozabili, mogoče pa iz potrebnih pedagoških vidikov, ki jih popolnoma odpravljamo, namenoma prezrli. Saj je res, da nam je moderna civilizacija, njena napačna tuzemska usmerjenost mnoge zelo izkvarila. Toda, če hočemo čisto resnico, dejansko stanje našega naroda spoznati, moramo vendarle upoštevati, da niso samo moralni vzroki krivi, da je začel padati.

Torej, da samo eno točko zagrabim: Zakaj se izseljuje naša kmetijska mladina? Ali res samo ali poglavitno zato, ker ne ljubi več domaće grude in hoče v mestu lagodno pri lažjem delu živeti ali pa, čeprav težko dela, zato, da za težko prislu-ženo pa višjo mezdjo lahko v Ameriki uživa vsaj sadove moderne civilizacije — kino, ženske, bar, nedeljsko pečenje in po zadnji modni obleko?

Odgovor na to vprašanje je težak, ker vsebuje pod trdo skorjo toliko tihe, globoke in elemen-tarne tragedije: tragedije zapustitve rodne grude, da bi jo le redkokdaj mogel dostojno opisati. So mno-gi, ki brez potrebe zapuščajo domačijo, ker jim je skromno življenje zamrzelo, vendar pa je večina prisiljena iti v tujino. Ideal vsakega poštenega kmetijskega fanta je lastno posestvo, četudi majhno, samo da bi skromno preživljalo družino. Toda ravno tu nastajajo ovire, na katere opozarjam del naše inteligence, ki kaj slabo pozna kmetijske raz-mere.

V Sloveniji, razen v Prekmurju, se posestva ne delijo na toliko delov, kolikor je fantov pri hiši, temveč posestva prehajajo samo na enega člana družine, ostale pa izplača. Ti so seveda ob-sojeni, da se ločijo od rodne hiše in grude in si poiščejo svojo ekzistenco kjerkoli, četudi onkraj luže. Samo majhen primer! Ko doraste števila družina, v kmetijskih domovih nastane vprašanje:

Rezultati razgovora med Grandijem in Pilsudskim

Pariz, 13. jun. d. Kakor se je že izpočetka domnevalo, je obisk italijanskega ministra za zunanje zadeve v Varšavi imel namen, da se politična situacija, nastala po prelomu med Italijo in Francijo na londonski pomorski konfe-renci, razjasni v kolikor se tiče Poljske, to se pravi, da se razprši bojazen Poljske, da bi mogel nadaljnji razvoj konflikta med tema dvema velesilama imeti neugodne posledice v prvi vrsti zanjo. Gospod Grandi je v dveur-nem razgovoru z maršalom Pilsudskim v nje-govem letovišču v Druskjenikih to bojazen po-polnoma razpršil, zagotavljajoč, da Italija ni-koli ni mislila na možnost, da bi se verzajska mirovna pogodba revidirala v škodo Poljske. To je sploh edini in glavni pozitivni uspeh, ki je rezultiral iz obiska italijanskega ministra za zunanje zadeve v Varšavi.

Na drugi strani je maršal Pilsudski imel priložnost g. Grandija vprašati, kako si Italija misli nadaljnji razvoj svojih odnosov s Fran-cijo, od katerih zavisi mir v Evropi. Poljski državnik je dobil zagotovilo, da politika gosp. Mussolinija, katerega Grandi v svoji zunanje-politični misliji zastopa, nima drugega cilja, kakor da k uravnotežitvi Evrope in k svetov-nemu miru doprinese plodovito sodelovanje Rima.

Fašistični tisk ob tej priliki poudarja, da se Italija, počenši od londonske konference pa preko razgovorov v Zenevi do obiska g. Gran-dija v Varšavi in predstojećih obiskov na Du-naju in v Budimpešti čedaljebolj uveljavlja. Pri tem se pozivlja zlasti na znano debato v londonski poslanski zbornici, v kateri sta tako labourist Fraser kakor konservativec lord Erskine zavzela enako prijateljsko stališče na-pram fašistični Italiji in upravičenosti njenih teženj kot velesile.

Še bolj aktualnega pomena pa je, da faši-stični tisk v zvezi s tem podčrtuje nedavno bi-vanje italijanskega ministra za korporacije Bottaja v Parizu, ki da je po svojem povratku

g. Mussoliniju poročal, da so se tako g. Briand in trgovinski minister Flandin kakor tudi g. Tardieu in vse vodilne politične in gospodar-ske osebnosti Francije izrekle za intenzivnejši razvitek francosko-italijanskih gospodarskih odnosov, kar pa je mogoče le ob zaželenem izboljšanju njunih političnih odnosov in ob ugodni sporazumni rešitvi tozadevnih proble-mov. »Zato ni treba,« tako pišejo italijanski li-sti v komunikiju, priobčenem po sklepnem razgovoru med Grandijem in Pilsudskim, »še posebi veliko naglašati odkritosrčne jasnosti in usmerjenosti fašistične politike, katere pre-močnost vedno bolj prodira v spoznanje sve-ta in katera se čedalje bolj v svetu pravilno umeva. V Varšavi in v Krakovu pa na Dunaju in v Budimpešti, povsod prinaša minister Grandi, dostojen sodelavec duceja, plodovit tribut Rima k uravnovešenju Evrope in miru sveta.«

V smislu te linije se v italijanskem časo-pisu podčrtujejo tozadevne izjave poljskega tiska ob priliki sestanka v Druskjenikih, tako n. pr. konservativno-vladnega »Czasa«, ki piše, da je sestanek »gotovo pripomogel k delu za mirno stabilizacijo in gospodarsko obnovo Ev-rope« ali pa oficijozne »Gazete Polske«, ki z očitno aluzijo na Nemčijo piše, da je »sesta-nek obeh državnikov razpršil domneve onih, ki so ob francosko-italijanski napetosti skušali loviti v kalnem ter so hoteli zbuditi v svetu dvom nad pogledi, katere ima Italija na naj-bolj vitalne probleme poljske države.«

V zvezi s to rahlo preorientacijo, ki jo kaže politika g. Mussolinija v zadnjem času, je tudi dejstvo, da skuša Italija dobiti za-govornikov svoje politike zlasti v Angliji, koje tisk naj bi zahteve in aspiracije fašizma v spo-ru s Francijo prikazoval kot upravičene, pri čemer je seveda brezpogojno potrebno, da se zunanja politika fašizma v Londonu prikazuje v luči največje miroljubnosti in koncilijantno-sti. V tem oziru je zanimiva serija člankov,

ki so jih začele objavljati »Times« iz peresa svojega pariškega dopisnika, kateri zagovarja italijansko tezo ali jo vsaj angleški javnosti simpatično i zentira. V prvem svojem članku zatrjuje, da zahteve Italije po povečanju ko-lonijalnega teritorija in pa po brodovni pari-teti s Francijo nikakor niso izum fašizma, am-pak nacionalna dedščina, katero so mu zapu-stile prejšnje vlade kot logičen posledek iz italo-turške pogodbe po zaključku tripoliške vojne ter iz londonske pogodbe l. 1915. in pa iz italo-tuniškega pakta l. 1868, ki ga je Fran-cija l. 1896. čisto enostransko razveljavila, tako da se fašistična zunanja politika nikakor ne sme označevati kot »imperializem«, ampak je le logična linija »obrambe vitalnih nacio-nalnih interesov italijanskega naroda.«

Clankar pa napoveduje nadaljevanje, v katerem bo obravnaval najvažnejšo diferenčno točko, ki obstoja med Francijo in Italijo, to je: odnosi do Jugoslavije.

Vse to so jako interesantni donosi k poj-movanju politične linije Italije in namenu Grandijevih obiskov.

*

Krakov, 13. jun. AA. Italijanski minister za zunanje zadeve je odšel v družbi poljskega zuna-njega ministra Zaleskega v Wieliczko, kjer si je ogledal tamošnje solarne. Po povratku v Krakov si je Grandi ogledal mesto in okolico, nakar je prisostvoval v občinski palači svečani recepciji v njegovo čast.

Varšava, 13. jun. x. Italijanski zunanji mi-nister Grandi je obiskal še Krakov in potem zapu-stil Poljsko, vendar se ni vrnil preko Dunaja, temveč se je odpeljal v Budimpešto. Poljski listi smatrajo naknadno po tej ugotovitvi, da je postal pomen potovanja Grandija za Varšavo, Budim-pešto in Rim še večji.

Maniu sestavil vlado

Bukarešt, 13. jun. x. Danes dopoldne je Ma-niu po enourni avdijenci dobil mandat za sestavo vlade. Še kratko poprej je na shodu narodno-za-ranistične stranke izjavil, da bo vztrajal na tem, da ne bo sestavil nobene vlade. Maniu sedaj ne bo sestavil koncentracijske vlade, temveč narod-no-zaranistični kabinet. Ko je Maniu zapuščal kraljevo palačo, mu je velika množica prirejala živahne ovacije.

Bukarešta, 13. jun. AA. Vodstvo nacionali-stične caristične stranke se je sestalo ob 16 k seji. Ta seja je bila sklicana, čim je kralj poveril Mania s sestavo vlade. Razprava je trajala do 20. Po končani seji je Maniu odšel v dvor, kjer je Nj. Vel. kralju Karolu predložil tole listo ministrov:

Predsednik ministrskega sveta Juilu Maniu, minister za zunanje zadeve Mironescu, minister pravde Grigor Julian, minister za trgovino in industrijo Mihajlo Popoviću, minister za notranje zadeve Vajda Vojvod, minister za delo in socialno politiko Vojku Micescu, minister vojske general Condescu, minister prometa Manojlescu, minister za finance Virgil Madgearu,

minister prosvete Costatijescu, minister ver Mihalake. Spisek državnih tajnikov je takle: v ministrstvu za notranje zadeve Constantin Angelescu,

v ministrstvu financ Bogoš, v ministrstvu za poljedelstvo: Potarka, v ministrstvu pravde Vicioğan, v ministrstvu ver Pop, v ministrstvu prometa Juliu Moldovan, v predsedništvu vlade Grigor Haselcu.

Predsednik vlade g. Maniu bo odšel na tri-mesečni dopust. Tri tedne bo prebil v Rumuniji, nakar se napoti v neko inozemsko kopališče. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal minister za no-tranje Vajda Vojvod, ki je obenem pod-predsednik vlade.

Liberalci vztrajajo

Bukarešt, 13. jun. x. Spričo vesti, ki so se v zadnjih dneh širile doma in v inozemstvu glede razkola v liberalni stranki, je dal intimni sode-lavec Vintila Bratiana Duca danes inozemskim čas-nikarjem izjavo o položaju liberalne stranke in o realnem stališču vodstva stranke v ustavnem vpraš-anju. Rekel je: Liberalna stranka ne more, ne da bi kršila svoje preteklosti in svojega dostojanstva,

potem bo konec tudi izseljevanja. Tega pa našemu narodu ne želimo in naš narod sam ne mara, ravo zato, ker je v korenini še zdrav.

Zalostno dejstvo je dalje, da naša industrija ne more dati stalnega zaslužka niti svojim starim delavcem, kamoli, da bi zaposlila naše naraščajoče delovne moči, katerih letna nadprodukcija znaša samo v Sloveniji okroglo 6000 duš! Kam z njimi? Ker smo zoper »belo kugo«, nam ostane samo izse-ljevanje.

Kar se mode tiče, ne bom veliko govoril. Stanovi se danes nazunaj čedaljebolj izravnavajo. Če je mestni »škrice« lep, zakaj bi kmetijski fant ne bil? Ali si morete fanta, ki je član pevskega, prosvetnega ali kakega drugega društva in celo odbor-nik, predstavljati v bližinskem kroju? Ali pa po-savsko dekle, ki v bližini mesta živi, v dolgem krilu, ko pa ljubljanski cvetovi kulture po posav-skih tratah posnemajo svojo pramater Evo? Če meščani učijo zdaj kmete etiko, se morajo pač sami prej izboljšati. Pri glavi riba »mrdi, narod pa pri svoji inteligenci!

G. O.,

kmetijski sin, zdaj v tujini

zavzeti nobenega drugega stališča, kakor je bilo objavljeno pred par dnevi v manifestu stranke. Stavljajo se mi vprašanje, ali naj ta manifest pomeni, da hočemo državo pahniti v neslogo ali državljansko vojno. Odgovarjam s kategoričnim: ne. Liberalna stranka se zaradi svoje tradicije in svoje strukture mnogo preveč zaveda svojih dolžnosti napram državi. Glede zadnje ustavne krize bo liberalna stran-ka še čakala in ker so člani stranke najprej Ro-muni in šele potem liberalci, bodo srečni, če bodo ugotovili, da bo nova vlada v korist države. Stranka obžaluje, da je sin Jonela Bratiana zavzel znano stališče, toda stranka ostane zbrana okoli svojega voditelja. Od 71 organizacij stranke dela trenutno težkoče samo organizacija v Galacu, ostale organi-zacije pa so z vodstvom stranke. Jaz osebno sem zaradi svoje miselnosti in temperamenta vedno pri-staš sprave. Zadnje dogodke smatramo za državni udar, priznavamo pa dejanski položaj. Nismo re-volucionarji, z dogodki pa se ne moremo iz-javiti solidarne. Stori-li ne bomo ničesar, kar bi utegnilo ogroziti sedanji težki politični in gospo-darski položaj države.

Kraljica vdova obiskala kraljico Jeleno

Bukarešt, 13. jun. x. Romunska kraljica vdova Marija je danes obiskala princezino Jeleno, ki več-raj zaradi bolehnosti ni mogla priti k sprejemu na kolodvor. Obisk je trajal skoraj dve uri ter je bil govor o spravi princezine Jelene s kraljem. Ka-kor se čuje, je kraljica vdova zapustila palačo prin-cezinje v zelo dobrem razpoloženju ter se je skle-nilo, da bo nocoj v gradu Cotroceni velika večerja, katere se bodo udeležili vsi člani kraljevske rod-bine. Na tej večerji bo prišlo do sprave med Kar-lom in princezino Jeleno. Dosedaj se je prin-czinja Jelena samo enkrat sestala s kraljem Karlom v nedeljo. Drugi sestanek bi imel biti v sredo, pa je izostal zaradi bolehnosti princezinje. Spravo med kraljevskim parom pričakuje vse prebivalstvo zelo nestrpno, vendar pa bo sodišče razsodbo o ločitvi zakona moglo razveljaviti zaradi neobhodno po-trebnih formalnosti šele v par dneh. V dvornih krogih se smatra za gotovo, da se bo izvršilo kronanje kralja šele jeseni, najbrže meseca septembra v Albi Juliji. Kralj želi, da bi bile svečanosti kronanja čim enostavnejše, da se pre-prečijo preveliki izdatki.

27 držav pridrilo Briandovemu načrtu

Pariz, 13. jun. AA. Tekom razprave, ki je bila danes v poslanski zbornici o ratifikaciji arbi-traznega pakta in o priznanju razsodišča stalnega mednarodnega sodišča v Haagu, je minister za zunanje zadeve Briand izjavil, da je treba pospe-ševati mir, hkrati pa tudi skrbeti za medsebojno varnost. V tej zvezi je Briand omenil svoj načrt o federaciji evropskih držav, ki mu je doslej pri-stopilo 27 držav.

Romunske stranke in njihovi voditelji

I.

Kakor na Balkanu tako tudi v Romuniji za politični razvoj niso odločilni programi posameznih strank, ampak velike in močne osebnosti. Silne osebnosti so se same po sebi program, dočim pisan strankarski program ostane navadno samo na papirju in se zanj skrivajo politiki samo v najtežavnejših položajih.

Pred vojno in po vojni sta dajali smer romunski politiki samo dve stranki: liberalci in konservativci.

Liberalci so bili najmočnejša politična stranka. Imeli so stare izkušnje, ker so bili skoraj vedno v vladi. Stranka je razpolagala z ogromnim kapitalom. Opirala se je predvsem na banke, trgovske in industrijske sloje ter na srednje sloje. Obvladala je romunsko Narodno banko, papirni trust, vso romunsko industrijo, donavsko plovitbo, zdravne rudokope in vse romunske petrolejske družbe. Za priprosto ljudstvo se ni brigala in je bila zato tudi osvojevana v nižjih slojih. Voditelj liberalne stranke, ki si je priborila velike zaslugе za romunsko neodvisnost, je bil Jon J. Bratianu, sin velikega romunskega narodnega buditelja in revolucionarja Jona Bratianu-a, ki je umrl l. 1888. Jon Bratianu, po vokalici inženir, ni bil bogve kako bistroumen politik in dalekoviden diplomata. Manjkalo mu je predvsem temeljitve in široke naobrazbe. Zivel je največ od slave svojega očeta. Ni bil govornik. Njegovi govori so bili tako kratki, kakor bi hodil v šolo k Spartancem. V svojih zahtevah ni nikdar popuščal. Veliko vlog je mogel igrati predvsem radi tega, ker je imel ogromno bogastvo in je bolehlji pokojni kralj Ferdinand podlegel njegovemu vplivu. Umrl je l. 1927. Po njegovi smrti je postal strankin voditelj njegov brat Vintila Bratianu, po poklicu inženir, ki je ravnatelj vseh večjih romunskih bank. Od novembra 1927 do novembra 1928 je bil ministrski predsednik.

Eden izmed najdelavnejših voditeljev liberalne stranke je I. Duca, zelo energičen, izobražen in bistroumen politik, ki se prav dobro razume zlasti v bizantinskih spletkah. Je sposoben novinar, ki vedno nastopa z novimi mislimi. Kot izredno nadarjenega govornika so ga pridobili za liberalno stranko njeni bogataši. V liberalni vladi je bil dalj časa zunanji minister. Sedaj je njen podpredsednik.

Liberalna stranka je v glavnem samo stranka starega kraljevstva, a v novoosvojenih krajih se ni mogla ukoreniniti. Liberalna stranka je izrazita sovravnica sedanjega kralja Karla II. Radi spora z voditelji liberalne stranke se je moral sedanji kralj Karl I. 1926 odpovedati prestolu. Ko se je Karel vrnil v Romunijo in zasedel prestol, se je liberalna stranka razcepila. Del liberalne stranke pod vodstvom Vasilescu in George Bratianu-a, sina pokojnega Jona Bratianu-a se hoče izmiriti s kraljem Karlom.

Druga stranka, ki je igrala v Romuniji pred in med vojno odločilno vlogo, so bili konservativci, stranka veleposesnikov. Ze l. 1910 se je začela deliti v dve struji, ki sta med svetovno vojno razpadli v dve stranki, v napredne konservativce in v demokratične konservativce. Prvi so bili germanofili, demokratični konservativci pa so se ogrevali za Francijo. Voditelj naprednih konservativcev je bil Aleksandru Marghiloman, vneti prijatelj Nemcev. Ostro je nasprotoval zlasti diplomatski delavnosti romunskega zunanjega ministra Take Ionescu, ko je anoval Malo antanto. Po svetovni vojni je stranka vedno bolj propadala, dokler ni z Marghilomanovo smrtjo l. 1925 tudi sama umrla.

Voditelj demokratične konservativne stranke je bil Take Ionescu, izborni advokat. V Romuniji menda ni bilo kakega večjega procesa, ki ga ne bi zastopal. Bil je mož široke naobrazbe, jasne orijentacije in izvršnih govornik. L. 1891 je postal prvi minister in sicer je prevzel prosvetni resor. L. 1910 je začel organizirati demokratično konservativno stranko in se ob svetovni vojni odcepil od prej enotne konservativne stranke. Pod vplivom njegove stranke je nehala biti romunska politika samo boj raznih oseb in prerivanje za osebne koristi. Ob izbruhu svetovne vojne je zahteval, naj stopi Romunija na stran Antante. Avstrijskemu cesarju Karlu, ki je snubil Romunijo na stran Nemčije in Avstrije, je odgovoril 3. avgusta 1914 z znamenito odgovorjo: »Ne morem.« Ko sta Avstrija in Nemčija prisilili 8. maja 1918 Romunijo, da je morala z njima skleniti mir, je odšel Take Ionescu v Pariz, kjer je navezal stike z dr. Benešem in osnoval Romunski narodni odbor, kjer so bili zastopani Romuni iz kraljevine, Sedmo-graške, Bukovine in Besarabije. V Romunijo se je vrnil l. 1919 in je začel zopet organizirati svojo stranko. Vendar pa si je l. 1920 komaj priboril mandat. Njegova smrt l. 1922 je pomenila tudi konec njegove stranke. Njeni pristaši so vstopili v druge taborove, zlasti v stranko Iulia Maniu-a, ki je za romunski narod epohalnega pomena. Toda o njej in njenem voditelju več prihodnjič. —b—

Novi češki poslanik

Belgrad, 13. junija. u. Davi se je pripeljal v Belgrad češki poslanik dr. Flider. Na belgradskem kolodvoru je bil zelo pristrčno sprejet. Češka kolonija je bila zelo številno zastopana. Poleg tega so poslanika in njegovo soprog po pozdravili poslaniki našega zunanjega ministrstva, odpravnik poslov dr. Vokač z osobjem poslanstva ter zastopniki raznih organizacij in društev, ki delujejo na bližanju s Češkoslovaško ali ki so v prijateljskih zvezah z bratsko državo.

Novo imenovani poslanik dr. Flider, se je rodil leta 1883. Pravne študije je dokončal v Pragi. Posvetil se je administrativni službi. Več let je bil tajnik praške občine. Nato pa je bil tajnik češkega parlamentarnega narodnega kluba na Dunaju. V Avstriji se je udeleževal v nacionalnih organizacijah, nakar je po preobratu stopil v diplomatsko službo. Na Dunaju je organiziral diplomatsko misijo. Bil je poslanik Češkoslovaške republike v Bernu, in stalni delegat pri Držstvu narodov. Od tam je bil premeščen v Parížu, nato pa v Stockholmu. Sedaj pa je bil premeščen v Belgrad.

Novi poslanik ima številne prijatelje med Jugoslovani, posebno med Slovenci, ki ga poznajo še iz dunajskega parlamenta. Bil je z njimi v stalnih prišrčnih zvezah. Z njimi je sodeloval pri velikem delu za osvoboditev Čehov, Slovencev in Hrvatov.

Eksplodizija štirih peklenjskih strojev

Eden smrtno ranjen — Materijalna škoda malenkostna

Belgrad, 13. junija. AA. Snoči 12. t. m. ob 20.30 je eksplodiral peklenjski stroj v čakalni tretjega razreda na kolodvoru v Nišu. Stroj je bil skrit v železni peči čakalnici in je bil mountran v železni škati. Pri eksploziji je bil smrtno ranjen velerinarski kontrolor Zivojin Ranković, ki je podlegel poškodbam, težje ranjena sta dva vojaka. Učenka tretjega razreda niške gimnazije pa je dobila lažje rane. Razen teh v navedenem času k sredi ni bilo nikogar v čakalnici.

Ob 23.05 je eksplodiral drugi peklenjski stroj, kakih 900 metrov daleč od postajnega postopja na

progi Niš-Pirota v trenutku, ko je privozil brzovlak iz Pirota. Ta eksplozija ni povzročila nikake škode.

V neposredni bližini so našli še tretji peklenjski stroj, ki pa ni eksplodiral. Obatojal je iz železne škatle, napolnjene s ½2 kg ekrazita. Ko so čakali na strokovnjake, da bi stroj demontirali in uničili, je iznenada eksplodiral. Eksplozija ni napravila nikake škode in nihče ni bil ranjen.

Davi ob 8.15 je eksplodiral četrti peklenjski stroj na cesti v smeri proti Leskovcu. Skrit je bil v kupu gramozu za posipavanje ceste. Tudi ta eksplozija ni povzročila nikake škode.

Dodatki uslužbencem za nočno delo

Belgrad, 13. junija. AA. Predsednik ministrskega sveta je obvestil gospoda ministra prometa, da je odobril spremembe čl. 55 in čl. 59 pravilnika o stranskih dodatkih uslužbencev državnih prometnih ustanov. Spremenjeni čl. 55 se glasi:

Za težje in napornejše nočno delo pripada pristaniškemu in železniškemu osebju dodatek za čas vršitve nočne službe, in to:

a) pristaniškemu ter železniškemu magacinskemu in postajnemu osebju: uradnikom na vseh dispozijskih postajah dnevno 10 Din. V ostalih postajah 5 Din, zvaniknikom v dispozijskih postajah 3 Din, v ostalih 2 Din;

b) železniškemu magacinskemu osebju: pregledovalcem vagonov na dispozijskih postajah 6

Din, na ostalih 3 Din, čuvarem vagonov na dispozijskih postajah 5 Din, v ostalih 2.50, mazajem koles na dispozijskih postajah 3 Din, na ostalih 2 Din.

Ta dodatek ne morejo sprejemati oni, ki sprejemajo dodatek na kilometražo po čl. 51 pravilnika. Dnevničarji, ki vršijo dolžnost rednih uslužbencev, imajo pravico na dodatke uradnikov, katerih dolžnosti vršijo, če imajo predpisane izpite.

Spremenjeni čl. 59 se glasi: Nagrade za osebje resora ministrstva prometa za izredno, uspešno, koristno in prekurno delo odobrava minister prometa na predlog pomočnika ministra ali generalnega inspektorja v mejah kreditov, odobrenih v proračunu.

Spomenica železničarskih organizacij

Belgrad, 13. junija. m. Sem je prispela deputacija železničarskih organizacij, in sicer: Prometne zveze, Združenja železniških uradnikov, Zedinjene zveze železničarjev, Združenja strojevodij in Združenja krojačev. Deputacijo je takoj sprejel zastopnik prometnega ministra dr. Kumanudija. V daljšem razgovoru z ministrom je deputacija obravzožila spomenico, ki obravnava vsa pereča in za železničarje izredno važna vprašanja, ki so na dnevnem redu in ki se sedaj rešujejo.

1. Predvsem gre za vprašanje delavskega pravilnika, ki naj uredi vprašanje provizijskega fonda, vojnih olajšev za železniške delavce, prekrbo družine za slučaj nesreče v službi itd.

2. Uredba o organizaciji ministrstva in s tem v zvezi vprašanje razvrstitve osebja.

3. Zakon o državnem prometnem osebju, ki bo velike važnosti za materijalni položaj železničarjev.

4. Važno vprašanje izplačila razlik delavcem

ljubljanskega ravnateljstva in kurilnice v Sisku in v Zagrebu se iz leta 1923. Na teh razlikah bi delavstvo imelo dobiti okrog 13½ milijonov Din.

5. Pravilnik o voznih olajšavah za železniške uslužbence. V spomenici se predvsem pledira za to, da bi se delavcem dale uplatnjenе legitimacije ter pravica uporabe brzih vlakov.

6. Vprašanje pravilnika o dokladah za vse osebje. Ta pravilnik, na katerem se v ministrstvu dela, bo vseboval ureditev potniških stroškov, seilitvenih stroškov, nade in čezurno delo, funkcijske doklade itd.

7. Pravilnik za službeno obleko, s katerim naj se povišajo pavšali uradnikom; strojnim kurjačem in delavcem naj se poleg tega da delovna in zimska obleka v naturi.

6. minister je spomenico je spomenico zelo pazljivo prečital ter se v svojem razgovoru s člani deputacije obširno in temeljito zanimal za posamezne točke.

Program zasedanja Male antante

Praga, 13. jun. p. Organ češkoslovaške narodne demokracije »Narodni Politika« prinaša toletni program zasedanja male antante in pravi, da se bo na tem sestanku v prvi vrsti pretresal Briandov načrt o federativni ureditvi evropskih držav. V tej smeri se bodo navezale zveze s Poljsko, radi ustanovitve skupnosti držav.

Nadalje bodo na programu gospodarska vprašanja držav male antante kot predpostavke bodoče gospodarske male antante. Končno se mora doseči

enotnost naziranj glede haaške in pariške pogodbe kolikor se tiče zahtev madžarskih nadvojvod.

Na dnevnem redu bodo tudi madžarske manifestacije, do katerih je prišlo o priliki proslave 10 letnice podpisa trianonske pogodbe o miru. S temi manifestacijami so zahtevali revizijo te pogodbe. Te manifestacije se tičejo tudi vseh drugih držav in se bo to vprašanje manifestacij obravnavalo tudi v Ženevi. Samo ob sebi se razume, da se bo v neslužbenih zasebnih razgovorih tem manifestacijam posvetila večja pozornost.

Zakon o prepovedi orožja

Vladni predlog sprejet z 86 proti 72 glasovom

Dunaj, 13. jun. x. V avstrijskem narodnem svetu se je pričelo danes čitanje zakonskega predloga o prepovedi orožja. Voditelji krščansko-socialne frakcije so poprej sklenili, da se morajo njeni člani obvezati, da bodo sprejeli vladni predlog. To se smatra v taboru Heimwehrovcev za težko žrtve za desno krilo. Krščansko-socialni poročevalec Doppler je navedel, da načrt določa v bistvu samo to, da se pravica o posesti orožja, ki so jo dosedaj podeljevali deželni glavarji, prenese na zveznega kancelarja. Samo v nujnih slučajih imajo deželni glavarji pravico izdajati posebne odredbe. Tirolski in Vorarlberški pa se pustijo dosedanje predpise.

Socijalno-demokratski poslanec dr. Deutsch, voditelj Schutzbunda, je izjavil, da je razburjenje Heimwehrovcev radi tega zakonskega načrta odveč, ker brambni zakon in zakon o vojnih dajatah prepovedujeta sestavljanje formacij in posest vojne orožja. Če knez Starhemberg vzdržuje lastne polke in listi objavljajo poročila o njegovih četah s strojnimi puškami, je to očitno zasmehovanje. Tudi izjemno stanje Tirolske in Vorarlberške pravzaprav ukinja brambni zakon. Zakonski

načrt o prepovedi orožja je samo manevar, da se premoti inozemstvo.

Nato je govoril velenemec Hampel, katerega so socialdemokrati motili z viharimi medklici: »Nove volitve, nove volitve!« Hampel je izjavil z ozirom na domnevane načrte Heimwehrovcev glede podpore madžarskih legitimistov: »Velenemci se lahko zvežejo tudi z vragom, samo da preprečijo izvršitev vsakršnih restavracijskih načrtov. Velenemci bodo držali z Heimwehrovci samo tako dolgo, dokler bodo le-ti spoštovali zakone republike.« Poslanec Landbunda Zangel je obsojal fašistična stremeljenja Heimwehra. Kdor prejme korneuburško fašistično prisego, ne more biti obenem poslanec. Nihče ne more obenem nositi v prsih fašistično in demokratično dušo. Cilj, s silo stremeti po oblasti v državi, je veleizdaja.

Vladni predlog je bil sprejet z 86 glasovi proti 72 glasovom. Proti predlogu so glasovali socialni demokrati in dva krščanska socialista, in sicer štajerski deželni glavar dr. Rintelen in nižjeavstrijski voditelj Heimwehra poslanec Raab, oba proti sklepu frakcije. Vprašanje je, ali bo stranka disciplinarno nastopila proti obema poslancema radi kršitve discipline.

Miroljuben govor generala Teruzzija v Pulju

Rim, 13. jun. Ob priliki vojaških vaj istrskih črnih srajc v Pulju, ki so izvajale izkrcanje čet in napad taitstih na linijo, ki jo je sovražnik srdito branil, je šef generalnega štaba italijanske milice, general Teruzzi, zbravši črne srajce okoli sebe, imel političen govor. V tem nagovoru je istrske fašistične miličnike, ki se ne morejo stalno vezbati, ker so zaposleni s trdim delom za kruh, najprej pohvalil, potem pa nadaljeval:

»Osnova vse fašistične akcije je ta, da ne izziva nikogar. Mi nimamo drugega namena in volje, kakor da delamo v miru za izboljšanje našega gospodarskega položaja, toda to pod pogojem, da nihče niti od daleč ne zamislija metati

svoje pogleda na to našo zemljo, ki nas je stala toliko plemenite krvi — pod pogojem, da se nihče ne bo upal dotakniti tudi najmanjšega dela te naše duhovne dedščine in naše pravice, da v svetu predstavljamo narod Rima.«

Temu je sledil običajen poziv, naj bodo miličniki vedno pripravljeni na prvi klic kralja in duceja, da branijo domovino.

Po defileju čet se je vršil banket na Brionih, na katerem je kapitan Relli v imenu istrskih črnih strajc generala Teruzzija prosil, naj duceja zagotovi, da bodo fašisti Istre, »ki se stoletja in stoletja bori, da ostane »italianissima«, vedno pripravljeni boriti se in žrtvovati se zanj.

Novi muslimanski poglavar

Belgrad, 13. jun. AA. Mi, Aleksander I., po milosti bošji in volji narodni kralj Jugoslavije, imenujemo na podlagi izvolitve skupščine z dne 11. junija 1930. leta in na predlog našega ministra pravde v soglasju s predsednikom našega ministrskega sveta ter na podlagi čl. 4 zakona o islamski verski zajednici v kraljevini Jugoslaviji za reis ul ulemo islamske verske zajednice v kraljevini Jugoslaviji Maglajlića Ibrahima Hadži-Halisa

Sokolski zlet

Beograd, 13. jun. AA. Zabavna sekcija zletnega odbora bo priredila na čast sokolskega naraščaja večer nenavadnih umetnih ognjev. Ta prireditve bo na dan 21. junija ob 20.30 na igrišču »Beogradskega sportnega kluba«. Več sto slik s tisočermi raketami v raznih bengaličnih barvah bo prikazanih ob svitu in ob spremljevanju topovskih strelcov.

Sokolskega zleta se udeleži tudi 125 Sokolov iz Amerike.

Toča ubila 22 oseb

Atene, 13. jun. x. Iz Siatiste v Grški Makedoniji se poroča, da je tam silna toča opustošila polje. Zrna toče so bila tako debela, da takih ne pomnijo najstarejši ljudje. Toča je ubila 22 ljudi. Več vasi je poplavlila voda.

Kobilčja nadloga grozi

Mostar, 13. jun. p. Po vesteh, ki jih prinašajo kmetje, so se pojavile v Stolcu kobilice, ki jim bodo vsak čas zrasla krila, tako da jih ne bo mogoče z nobenim sredstvom zadržati, ker bodo odletele. V mostarskem okraju so jih omamljali z nafto. Ne bodo jih več omamljali z emulzijo, kakor se je to zgodilo v Stolcu, ker se s tem sredstvom omamljajo le kratko časa.

Tudi iz Subotice poročajo, da so se tamkaj pojavile kobilice, ki prihajajo od madžarske meje sem. Čim so jih kmetje opazili, so takoj obvestili oblasti. Gosenice kobilic so uničile setve na obsegu 40 do 50 jutec.

Zagreb, 13. jun. z. Dr. Ante Trumbić je obbolel, ker se je na noči inficiral. Od ponedeljka leži in bo po nasvetu zdravnika še ostal par dni v postelji.

Podrobnosti o smrtni nesreči na Triglavu

En akademik mrtev, drugi težko ranjen.

Lepota naših planin je privabila letos že zgodaj skupino 16 nemških akademikov članov akademsko športnega kluba v Monakovem v našo deželo. Voditelj te skupine akademik Heinz Müller iz Kölna je postal žrtve tragične nesreče tik pod Triglavom.

Pred dobrimi 14 dnevi se je obrnil imenovan Heinz Müller, ki je že poznal naše planine, po nekateri navodila na slovensko planinsko društvo. Nameraval je v družbi svojih 15 tovarišev za letošnje Binkošti prehoditi vse Karavanke, Triglavsko pogorje in Kamniške planine. SPD mu je dalo točne informacije o stanju planinskih potov po naših gorah v tem času. Akademiki so pričeli svojo turo v Karavankah in prehodili pot od Stola do Kepe ter se nato spustili v savsko dolino ter se skozi Vrta in preko Praga povzpeli na Triglav.

Vso pot so kot dobri sportniki brez posebnih težav prehodili in tudi snežišča na poti čez Prag niso delala nikake ovire. Včeraj je bila vsa skupina na vrhu Triglava in se je nato podala v Staničevo kočo. Proti večeru pa se je odločil voditelj skupine Heinz Müller z nekaj tovariši, da gre ponovno preko ledenika naravnost po strmih snežiščih na vrh Triglava. Dospeli so že skoro na greben, ko je nenadoma Müllerju spodrsnilo, da je podrl po strmem snežišču navzdol in potegnil s seboj še tovariša.

Oba sta zletela z veliko brzino po snežiščih na ledenik in se ustavila tik ob robu Severne stene. Heinz Müller je pri padcu zadel z glavo ob skale, ki štrle iz snega in je bil takoj mrtev. Njegov tovariš pa si je hudo poškodoval obe nogi. Z njima je bila navezana tudi tov. akademičarka, ki pa je takoj, ko je dospela na greben med Malim in Velikim Triglavom odvezala in sicer le nekaj sekund, preden je Müllerju spodrsnilo.

Tovarišica, ki je ostala pri življenju, je takoj obvestila o nesreči turiste, ki so šli iskat ponesrečenca in so jih po dolgem iskanju našli na ledeniku oba še navezana na vrvi. Iskanje je zelo ovirala gosta megla.

O nesreči so bili takoj obveščeni tudi vodniki SPD v Mojstrani. Danes jutraj je odšla rešilna ekspedicija pod vodstvom Gregorja Laha, da prenese težko ranjenega visokošolca Arwina Lüdecke v dolino. SPD pa je poskrbelo, da je odšel v Mojstrano danes zvečer rešilni avto po ponesrečenca.

Turisti so sami mladi nemški akademiki, ki so nameravali ostati še teden dni v naših gorah. Nameravali so še preko Sedmerih jezer v Bohinj in nato v Kamniške planine na Grintavec in Skuto ter nato preko Jezerskega, Zelezne kaplje na Koroško in nato domov. Zalostna nesreča jim je preprečila nadaljno pot. O nesreči so bili obveščeni tudi takoj starši ponesrečenecv.

Kakor nam poročajo udeleženci ture sami, se je nesreča pripetila zgolj po nesrečnem naključju. Voditelj skupine je bil izkušen planinec in tudi poznavalec naših gora ter na vseh svojih turah zelo previden.

Zagrebska vremenska napoved. Po večini jasno. Čez dan bo oblačnost naraščala. Vroče. Ni izključeno, da bo tupatam kaka nevihta z grmenjem.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: od zapada bo postajalo vedno bolj oblačno, z večjo verjetnostjo neviht, pozneje pa se bo nekoliko ohladilo. Vzhodne Alpe: še zelo toplo, lahke motovitve; Južne Alpe: malo izjememba.